

Livsnära samtal

”...låt er förvandlas genom förnyelse av era tankar...” Rom 12:2)

Två teologiska reflektioner över det livsnära samtalet

RYMD FÖR SAMTAL

En vanlig dag ...

Vardagen ger oss så otroligt många intryck. Från väckarklockans signal på morgonen till dess vi slappnar av och låter sömnen ta över går våra tankar från än det ena till det andra. Vid frukostbordet kan jag läsa på filmjölkspaketet, lyssna på radio, ögna genom tidningen, tala några ord med familjen om dagen som ligger framför, alla dessa berättelser blandas, mina tankar, andras erfarenheter och röster från människor som bor nära och fjärran. På väg till skolan eller arbetet kan tankarna ytterligare blandas med frågor om jag är rätt klädd för dagen, om jag förberett mig tillräckligt, om jag ska hinna. Så kan det hålla på dagen lång.

Samtal mitt i livet ...

... det är här, mitt i livet, som de livsnära samtalen kommer in. När vi i den lilla gruppen öppet och ärligt berättar något om vad vi känner, vilka tankar vi bär på eller vad vi varit med som sen sist vi träffades, är det något stort som sker. Det är som om tiden står stilla, ett gudabenådat ögonblick, rummet kan plötsligt fyllas av en stark närvaro, Guds nu. Paul Ricour har försökt förklara detta: ”det är genom berättelser vi omvandlar en blint framströmmande tid till en mänsklig händelsetid”. När vi berättar stilla och ödmjukt om våra erfarenheter och frågor och när vi lyssnar till andras tankar och upplevelser märker vi att vi inte är ensamma. Det som vi möter är något som möter också andra människor. (Apg 17:27-29).

På vägen ...

... mitt i livet, mitt i frågorna, mitt i funderingarna om vad det är som bär – där var de två lärjungarna när de vandrade tillsammans mellan Jerusalem och Emmaus. De gick och samtalade om vad de hade varit med om. Jesus är död och några trodde att han hade uppstått också. Mitt i samtalet kom Jesus och slog följe med dem men för dem var han en främling. Trots att Jesus visste vad de hade varit med om frågade han: ”Vad har hänt?” Lärjungarnas svar klädde deras längtan i ord (Luk 24:13-35). Jesu öppna fråga gav lärjungarna en möjlighet att berätta vad som hänt och vad de längtade efter. Det livsnära samtalet behöver de öppna frågorna för att kunna ge vår längtan och vårt hopp ett språk.

Och då händer något med oss. Mitt i det vardagliga kan ögonen öppnas. Helt plötsligt ser vi mer än vi anat. Lärjungarna såg vem det var de hade talat med där på vägen. Du och jag kan se djup både hos oss själva och hos varandra som förvånar oss. När vi hör vad vi tänker blir kan både vårt hopp och vår längtan bli tydlig för oss. ”Jag visste inte att det här var så viktigt för mig”, ”Tänk att vi tänker så lika, jag som trodde att vi var så olika”. I våra egna och andras berättelser kan vi då ana ”valv bakom valv oändligt – du är inte färdig och det är som det skall” (Tomas Tranströmer, Romanska bågar).

Vi är på väg, precis som lärjungarna var på väg mellan Jerusalem och Emmaus, mellan den heliga staden och mötet med Jesus och vardagslivet i byn. Vi är på väg.

Rastplatser med rymd ...

Under livsvägen behöver vi rastplatser. Det livsnära samtalet kan vara en av dem. Att stanna upp, att berätta om vägen, att studera kartan, att dela matsäcken och så önska varandra allt gott på den fortsatta vandringen. I det livsnära samtalet finns alla delarna med.

De rastplatser vi helst söker oss till har generös utsikt och rymd. Så också i det livsnära samtalet. Tonen i samtalet är viktig för att samtalet ska kunna röra vid vårt inre. Trygghet, tillit och vetskapen om att det jag säger stannar i gruppen är en viktig beståndsdel. Så också tanken på att vi alla är ofullkomliga, vi delar alla vägens möda och glädje, ingen av oss har alla svar. Vi är inte färdiga – och det är som det skall. En tredje viktig del i samtalstonen är närhet, närvaro och att samtalet grundas i det som ligger nära mitt hjärta. Den här tonen är viktig i alla våra samtal men i den lilla gruppen behöver vi komma överens om den. Här är också ledarens inställning en viktig del. I det livsnära samtalet talar vi om det som ligger nära vårt hjärta och frågeställningarna måste vara angelägna för alla i gruppen, också för ledaren. Frågan: ”vad är viktigt för mig?”, är en bra utgångspunkt också för ledaren. Trots att Jesus visste vad lärjungarna hade varit med om frågade han: ”Vad har hänt?”. Den frågan gäller oss alla som vandrar på vägen. Där kan så det förunderliga hända att vi möter inte bara varandra utan också oss själva och Gud.

Några bibelutmaningar

Paulus skriver: ”anpassa er inte efter denna världen, utan låt er förnyas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja: det som är gott, behagar honom och är fullkomligt” (Rom 12:2). Det livsnära samtalet i den lilla gruppen kan hjälpa oss att inte bara flyta med i ”en blint framströmmande tid” utan stanna upp, lyssna till mina och andras tankar, låta tankarna gro, tillsammans prata om tiden och livet i förtröstan och tillit till att Gud delar våra liv. Jesus sa: ”där två eller tre är samlade i mitt namn där är jag mitt ibland er” (Matt 18:20).

Ingela Bergström, maj 2007

ETT TRINITARISKT PERSPEKTIV

Inledning

Vi lever i en tid och ett samhälle där tid och rum för samtal ständigt minskar samtidigt som mängden sinnesintryck ökar. Barnens tid tillsammans med sina föräldrar minskade mellan 1991 och 2001 med en timme per dag. Någon har sagt att nutidsmänniskan möter lika många människor på en dag som 1800-talets människa mötte under en livstid. Kommunikationen människor emellan sker alltmer via teknik; vi mejlar, SMS-ar och chattar allt mer – men samtalar allt mindre. Avstånden mellan platser blir allt kortare, vi förflyttar oss nästan med tankens hastighet men samtidigt ökar avståndet människor emellan. Det uppstår en brist, en längtan och en törst, efter gemenskap.

Bibeln berättar om människan som en social varelse, skapad till gemenskap. ”Herren Gud sa: Det är inte bra att mannen är ensam. Jag ska ge honom någon som kan vara honom till hjälp.”¹ Så skapar Gud ”den andre” – en annan människa – och gemenskap blir till. Men den goda skapelsen söndras. Konsekvensen av människans olydnad mot Gud är att den goda, trygga, gemenskapen byts i rädsla. Människa skyler sig för människa och gömmer sig för Gud.²

Vi behöver gemenskap. Vi behöver varandra. Det är här som det livsnära samtalet har sin plats. När vi i den lilla gruppen öppet och ärligt berättar något om vad vi känner, vilka tankar vi bär på eller vad vi varit med om, sker något stort. Gemenskap blir till. Jesus sa: ”Där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem”.³

Gud är i sig själv, som Fader, Son och Ande, en gemenskap. Till den gemenskapen bjuds människan in. ”Om någon älskar mig bevarar han mitt ord, och min fader skall älska honom, och vi skall komma till honom och stanna hos honom”.⁴ I det livsnära samtalet anar vi treenighetens inbjudande mönster; Sonen som samtalar med oss, Anden som är oss nära, Fadern som skapar och ger livet självt.

Samtal (Sonen)

Jesus ägnade en stor del av sin tid här på jorden åt samtal. Korta och långa, med både enskilda och grupper, framför allt lärjungagruppen. Samtal som kom mitt i en livskris⁵, samtal om skilsmässa⁶ och om position⁷, samtal som började i vardagen och djupnade till evighetsfrågor⁸. Samtal som uppstod ur en fråga⁹, eller en handling som ställde saker på huvudet.¹⁰

I de livsnära samtalen blir samtiden, människan och Gud tydlig. Ett av de längre samtalen är det med två lärjungar på väg från Jerusalem till Emmaus. De gick i samtal om det som hänt i deras värld – detta om Jesus från Nasaret. Så kommer Jesus och gör dem sällskap. Trots att han visste vad de varit med om frågar han: ”Vad har hänt?”.¹¹ De får berätta och deras samtid blir tydligare. Men i det samtal som följer tar också Jesus gestalt, blir tydlig, för de båda lärjungarna. Deras berättelse får ett sammanhang i Guds stora berättelse. När Jesus sedan bryter brödet känner de igenom honom.

Jesus ger människor rum att bli tydliga i. Trots att det för alla verkar uppenbart frågar han den blinde Bartimaios ”Vad vill du att jag ska göra för dig?”¹² Det livsnära samtalet inleds ofta med vars och ens berättelse; här är jag, just nu, i mitt liv. Genom berättelserna får människors liv tydligare konturer – för dem själva och för varandra.

¹ 1 Mos 2:18 ff

² 1 Mos 3:7 ff

³ Matt 18:20

⁴ Joh 14:23

⁵ Luk 24:13-35 Emmausvandrarerna

⁶ Matt 19:1-12 Jesu samtal med farisäer och lärjungar

⁷ Mark 10:35-45 Lärjungarna som ville ha hedersplatsen

⁸ Joh 4:1-26 Kvinnan vid Sykars brunn

⁹ Luk 10:25-37 En laglärds fråga om evigt liv

¹⁰ Joh 13:4-17 Jesus tvättar lärjungarnas fötter

¹¹ Luk 24:13-32

¹² Mark 10:46-52

Nära (Anden)

När vi kommer nära oss själva och livet, nära sanningen, händer något med oss. Mitt i det vardagliga kan ögonen öppnas för nya insikter och erfarenheter. I Jesu enkla uppmaning till kvinnan på brunnskanten ”gå och hämta din man” öppnas hennes liv. ”Jag har ingen man” svarar hon. ”Det har rätt när du säger att du inte har någon man... Där talade du sanning”¹³ fortsätter Jesus och kvinnans ögon öppnas för vem hon samtalar med.

Jesus säger att Anden, hjälparen, är ”Sanningens Ande”.¹⁴ I det livsnära samtalet får vi samtala öppet och ärligt om det som ligger nära våra hjärtan – det som är sanningen om våra liv. I det samtalet tror vi att Anden är närvarande.

Närhet förutsätter trygghet. Därför förs det livsnära samtalet under några givna förutsättningar: det vi säger stannar i gruppen, det finns ramar för när vi börjar och slutar, alla får rum, ledaren är en i gruppen med samma längtan och frågor.

Livet (Fadern)

Gud, som Fadern, är skaparen av allt liv. Han är närvarande i hela skapelsen. Ingenting finns utanför Gud, allt är innanför. ”I honom är det vi lever rör oss och är till.”¹⁵ I det livsnära samtalet får hela livet rum. Ingenting är för vardagligt eller trivialt, ingenting för stort.

Jesus möter alla människor där de befinner sig i livet. Därför blir varje möte och varje samtal unikt. På samma sätt tar livsnära samtal sin utgångspunkt i deltagarnas liv sådant det nu är. Det som angår, berör, besvärar eller gläder i livet blir temat i samtalen. I den lilla och trygga gruppen får också människans ofullkomlighet plats. I en tid då inre och yttre krav riskerar att kväva oss och när allt fler inte längre orkar med i höghastighetssamhället, blir det allt viktigare att få dela erfarenheten av att inte räcka till med andra. ”Det goda som jag vill det gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag...”¹⁶

I det livsnära samtalet sker något nytt. Orden mellan oss skapar precis som Ordet gjorde en gång, Guds skaparord. ”I begynnelsen var ordet... Allt blev till genom det och utan det blev ingenting till av allt som finns till”.¹⁷ I samtalet får vi upptäcka nya saker om oss själva, om varandra och om Gud. Paulus skriver: ”Anpassa er inte efter denna världen utan låt er förvandlas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja; det som är gott, behagar honom och är fullkomligt.”¹⁸ Att mötas till livsnära samtal är att ge sig själv förutsättningar för en sådan förvandling. När jag lyssnar till andra och till mig själv förnyas liv och tankar och jag upptäcker nya djup. Tomas Tranströmer skriver: ”Inom dig öppnas valv bakom valv oändligt... Du blir aldrig färdig och det är som det skall.”¹⁹

Avslutning

Livsnära samtal kan föras var som helst och när som helst.
Det föds ur törst och längtan hos alla som deltar.
Det lever av den goda ordningen i den lilla gruppen.
Det skapar nytt i liv och samhälle.
Det har sitt hem hos Gud; Fader, Son och Ande.

Andreas Sköldmark, november 2007

För vidare läsning och reflektion rekommenderas:

Samtal föder samtal – Vuxendialog i samhälle och kyrka av Pär Friberg (2001).

Boken finns att tillgå via Studieförbundet Bilda, Älvsjö Gärdsväg 3, 125 30 Älvsjö, www.bilda.nu

¹³ Joh 4:16-18 ff

¹⁴ Joh 14:16-17

¹⁵ Apg 17:27

¹⁶ Rom 7:19

¹⁷ Joh 1:1-3

¹⁸ Rom 12:2

¹⁹ Tranströmer: Romanska Bågar

